

Dr. Ayça UÇAR
Reading University UK- Visiting Fellow

**Yapay Zekanın
Denizde Yük Taşımacılığında
Taşıyanın Sorumluluğuna Etkileri**

FİLİZ KİTABEVİ
İSTANBUL
2025

Ekim 2025

ISBN: 978-625-5697-27-1

BASKI - CİLT

Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım
Petrol Ürünleri Sanayi ve Tic. Ltd. Şti.
Matbaacı Sertifika Numarası: 77398

YAYINLAYAN

Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım
Petrol Ürünleri Sanayi ve Tic. Ltd. Şti.
Cemal Yener Tosyalı Cad. No: 57/A (113)
Vefa-Fatih/İSTANBUL
Tel: (212) 527 0 718
(850)441 0 359
Faks: (212) 519 20 71

www.filizkitabevi.com

bilgi@filizkitabevi.com

Yayıncı Sertifika Numarası: 77398

Copyright© Bu kitabın Türkiye'deki yayın hakları Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım Petrol Ürünleri San. ve Tic. Ltd. Şti.'ne aittir. Her hakkı saklıdır. Hiçbir bölümü ve paragrafı kısmen veya tamamen ya da özet halinde, fotokopi, faksimile veya başka herhangi bir şekilde çoğaltılamaz, dağıtılamaz. Normal ölçüyü aşan iktibaslar yapılamaz. Normal ve kanunî iktibaslarda kaynak gösterilmesi zorunludur.

ÖNSÖZ

Son yıllarda hızla gelişen teknolojik yenilikler, deniz taşımacılığında da köklü değişikliklere yol açmaya başlamıştır. Özellikle, yapay zekanın, otonom gemiler, akıllı konteynerler gibi denizcilik operasyonlarının hemen her alanına entegre edilmeye başlaması, taşıyanın sorumluluğu kavramını yeniden değerlendirmeyi gerekli kılmıştır.

Eserimde, taşıyanın, denize elverişlilik, yüke özen borcu, rotadadan sapmama gibi temel sorumluluklarını, halihazırdaki ulusal ve uluslararası kurallar ışında değerlendirdim. Yine, yapay zekanın, taşıyanın sorumluluklarına etkilerini, yapay zeka destekli uygulamaların yaratabileceği riskleri, taşıyan açısından doğurabileceği hukuki sorunları detaylı bir şekilde kaleme aldım.

Bu kitap, hem akademik hem de deniz ticareti hukuku alanında çalışan araştırmacılara, uygulayıcı hukukçulara, sigorta şirketlerine, ve denizcilik sektörü paydaşlarına, güncel ve öngörülü bir perspektif sunmayı amaçlamaktadır. Okuyanlara yararlı olmasını diler, hukukun teknoloji ile bütünleştiği, birlikte geliştiği bir gelecek dilerim.

Dr. Ayça UÇAR
Reading University UK
Eylül 2025

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	III
İÇİNDEKİLER.....	V

GİRİŞ

1. Genel olarak:Denizde Eşya Taşımacılığının Önemi ve Taşıyanın Sorumluluğuna yol Açabilecek Faktörler	1
2. Yapay Zeka Teknolojisinin Deniz Taşımacılığında Yükselişi ve Önemi.....	8

BİRİNCİ BÖLÜM

1. Taşıyanın Sorumluluğu	11
1.1 Taşıyan Kavramı	11
1.1.1 Fiili Taşıyan.....	11
2. Taşıyanın Sorumluluğunun Tarihsel Gelişimi.....	12
2.1. Uluslararası Sözleşmeler.....	13
2.1.1. Harter Yasası 1893	14
2.1.2. Lahey- Kuralları.....	15
2.1.3. Hamburg Kuralları.....	18
2.1.4. Rotterdam Kuralları	19
3. Taşıyanın Sorumlu Olduğu Haller.....	21
3.1. Türk Ticaret Kanunu Uyarınca Taşıyanın Sorumluluğu	22
3.1.1. Geminin Denize Elverişsiz Olması Sebebi ile Sorumluluk (Seaworthiness).....	22
3.1.2. Yola Elverişlilik.....	24
3.1.3. Yüke elverişlilik.....	25

3.2. Uluslararası Kurallar- Taşıyanın Sorumluluğu	26
3.3. Rotadan Sapma (Deviation)	32
4. Taşıyanın Sorumluluktan Kurtulabileceği Durumlar	34
4.1. Sorumluluğun sınırlandırılması.....	36
4.2. Taşıyana Yüklenemeyecek Sebepler.....	39
4.2.1. Deniz Tehlikeleri	41
4.2.2. Ambalaj Hatası	43
4.2.3. Olağan Bozulma (Inherent Vice).....	44
4.2.4. Yangın Sebebi ile Sorumsuzluk.....	46
5. Sonuç.....	47

İKİNCİ BÖLÜM

1. Yapay Zekanın Denizde Yük Taşımacılığında Taşıyanın Sorumluluğuna Etkileri.....	57
2. Yapay Zeka Nedir? Nasıl Çalışır?	58
3. Deniz Taşımacılığında Yapay Zeka Nedir? Ve Nerelerde Kullanılır?	60
4. Yapay Zekanın Taşıyanın Sorumluluğuna Etkileri	61
4.1. Yapay Zeka, Otonom Gemiler ve Siber Güvenlik	61
4.1.1. Siber Güvenlik	62
4.1.2. Yapay Zekanın Taşıyanın Siber Riskler Açısından Sorumluluğuna Etkileri	66
5. Denize, Yola, Yüke Elverişlilikten Sorumluluk ve Yapay Zekanın Etkileri	66
5.1. Yazılım hataları ve Taşıyanın Sorumluluğuna Etkileri	68
5.2. Halihazırdaki Kurallar ve Taşıyanın Denize Elverişlilik Sorumluluğuna Etkileri.....	69
6. Yüke Özen Borcundan Sorumluluk ve Yapay Zeka Teknolojisi.....	70
6.1. Yük Taşımacılığında Yapay Zeka ve Taşıyanın Sorumluluğuna Etkileri	72
7. Rotadan Sapma (Deviation)	74
7.1. Rotadan Sapma ve Yapay Zekanın Taşıyanın Sorumluluğuna Etkileri	76
8. Sonuç.....	77

EKLER.....	85
EK1: The Hamburg Rules – United Nations Convention on the Carriage of Goods by Sea, 1978.....	85
EK 2: The Hague Rules - International Convention for the Unification of Certain Rules of Law relating to Bills of Lading	108
EK 3: The Hague-Visby Rules – The Hague Rules as amended by the Brussels Protocol 1968 and SDR Protocol 1979.....	117
EK 4: The Rotterdam Rules - United Nations Convention on Contracts for the International Carriage of Goods Wholly or Partly by Sea.....	127
KAYNAKÇA	177